

13. SOCIJALNA POLITIKA I ZAPOŠLJAVANJE

3.13.3. Radno zakonodavstvo

3. 13. 3. 1. Pravni okvir

U sklopu postupka usklađivanja na području radnog zakonodavstva i zapošljavanja donijet je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu (NN 114/03) kojim su na novi način, sukladno europskom zakonodavstvu, propisani instituti zaštite od diskriminacije, te zabrane izravne i neizravne diskriminacije, kao i zaštite radnika od uznemiravanja i spolnog uznemiravanja.

Novim Zakonom o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca (NN 114/03) uveden je novi način zaštite radničkih potraživanja putem jamstvene institucije, sukladno europskim standardima.

3. 13. 3. 2. Institucionalni okvir

Na području radnog zakonodavstva nije osnovana niti jedna nova institucija tijekom 2003. godine.

3. 13. 3. 3. Opis aktivnosti:

Usklađivanje radnog zakonodavstva s propisima Europske unije tijekom 2003. godine najvećim je dijelom dovršeno Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o radu, kao temeljnim zakonskim propisom kojim se uređuje područje radnih odnosa, kao i donošenjem Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca, s ciljem postizanja kompromisa između fleksibilnosti tržišta rada i sigurnosti radnih mjesta, a u cilju uspješnog zadovoljavanja interesa radnika, poslodavaca i nacionalnog gospodarstva. Fleksibilnije tržište i veća konkurentna sposobnost Republike Hrvatske značit će dugoročno bolju investicijsku klimu s više novih radnih mjesta, povećanje zaposlenosti, smanjenje siromaštva i jačanje socijalne sigurnosti. Cijeneći pri tom i donijet Zakon o ravnopravnosti spolova (NN 116/03), kao i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu (NN 114/03), radno pravno zakonodavstvo usklađeno je s europskim propisima i standardima u odnosu na zabranu diskriminacije, sadržaj ugovora o radu, jednakost plaća žena i muškaraca, rada u nepunom radnom vremenu, teretu dokazivanja, radu na određeno vrijeme, zaštiti dostojanstva žena i muškaraca i zaštiti žena od nasilja, kao i zaštite majčinstva, a normativno je uređen i institucionaliziran i poseban oblik zaštite radnika u slučaju stečaja poslodavca.

Od općih prioriteta iz područja rada tijekom 2004. godine treba intenzivno raditi na provođenju aktivnih mjera u cilju fleksibilizacije tržišta rada, otvaranju novih radnih mjesta i povećanju konkurentnosti gospodarstva, uz postupno smanjenje normativnih aktivnosti uređivanja i ograničavanja slobode ugovaranja na području rada normama prisilno pravne prirode.

3.13.4. Socijalni dijalog

3. 13. 4. 1. Pravni okvir

Tijekom 2003. godine nije donesen niti jedan zakonski, odnosno podzakonski propis iz područja socijalnog dijaloga.

3. 13. 4. 2. Institucionalni okvir

Tijekom 2003. godine socijalni dijalog u Republici Hrvatskoj je dodatno institucionalno osnažen, jer je pored značajne zastupljenosti socijalnih partnera u brojnim nacionalnim i tripartitnim tijelima, omogućeno sudjelovanje predstavnika socijalnih partnera u Savjetodavnom vijeću Fonda za razvoj i zapošljavanje i u Upravnom vijeću Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, a na regionalnoj razini je osnovano osamnaest Gospodarsko-socijalnih vijeća.

3. 13. 4. 3. Opis aktivnosti

Pregovori socijalnih partnera na nacionalnoj razini okončani su brojnim izmjenama radno-socijalnog zakonodavstva, a pored toga su se intenzivno odvijali i procesi kolektivnog pregovaranja na svim razinama. Brojne aktivnosti su usmjerene na uspostavu procesa mirenja u kolektivnim radnim sporovima kako bi se osnažilo mirno rješavanje kolektivnih sporova u kojem cilju je obučen određen broj miritelja.

Prioritetne mjere za unapređivanje socijalnog dijaloga bit će usmjerene na promicanje potrebe mirnog rješavanja sporova, te ostvarenje svih potrebnih materijalnih i organizacijskih preduvjeta za obavljanje poslova mirenja i mirnog rješavanja individualnih radnih sporova, što bi posljedično moglo utjecati i na smanjenje priljeva radnih sporova na sudove. Za kvalitetnu provedbu izrade sustavnih stručnih analiza uspostaviti će se i adekvatan sustav istraživanja industrijskih odnosa, s ciljem šireg sagledavanja mogućih rješenja tema od interesa za socijalne partnere. Planirani Sporazum socijalnih partnera «Partnerstvom u Europsku uniju» bit će daljnji temelj u uspješnom razvoju socijalnog dijaloga u Republici Hrvatskoj.

3.13.5. Jednake mogućnosti za žene i muškarce

3. 13. 5. 1. Pravni okvir

Pravni okvir iz ovog područja uspostavljen je stupanjem na snagu Zakona o ravnopravnosti spolova (NN 116/03), kojim je stvoren temelj za ostvarivanje jednakih mogućnosti za žene i muškarce u svim područjima javnog i društvenog života. Donošenjem Zakona o ravnopravnosti spolova uspostavljeni su temelji za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, te je precizno definiran i uređen način zaštite od diskriminacije na temelju spola kao i stvaranje jednakih mogućnosti za žene i muškarce. Prema navedenom Zakonu, ravnopravnost spolova znači da su žene i muškarci jednako prisutni u svim područjima javnog i privatnog života, te da imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava, kao i jednaku korist od ostvarenih rezultata.

Ovaj Zakon tako zabranjuje diskriminaciju na području zapošljavanja i rada u javnom i privatnom sektoru, uključujući državna tijela, u odnosu na uvjete za zapošljavanje,

samozapošljavanje ili obavljanje zanimanja, uključujući kriterije i uvjete za izbor kandidata za radna mjesta, u bilo kojoj grani djelatnosti i na svim razinama profesionalne hijerarhije, napredovanje na poslu, pristup svim vrstama i stupnjevima školovanja, profesionalne orijentacije, stručnog usavršavanja i osposobljavanja, dokvalifikacije i prekvalifikacije, uvjete zaposlenja i rada, sva prava iz rada i na temelju rada, uključujući jednakost plaća te članstvo i djelovanje u udrugama radnika ili poslodavaca ili u bilo kojoj drugoj profesionalnoj organizaciji, uključujući povlastice koje proizlaze iz tog članstva.

U skladu s ustavnom odredbom o načelu ravnopravnosti spolova, Zakon o radu je zabranio nejednako postupanje prema osobama koje traže zaposlenje odnosno koje se zaposle, između ostalog i po osnovi spola, bračnog stanja i porodičnih obveza, te je obvezao poslodavce na isplatu jednakih plaća prema ženama i muškarcima za jednak rad i rad jednake vrijednosti (članak 82. Zakona o radu).

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o radu (NN 114/03) zakonodavac uređuje zabranu diskriminacije u skladu sa smjernicama i europskim standardima zaštite žena, u smislu da potpunije uređuje institute izravne i neizravne diskriminacije, zabranjujući ih u odnosu na uvjete zapošljavanja, napredovanja na poslu, pristup svim vrstama i stupnjevima osposobljavanja, dokvalifikacije i prekvalifikacije.

Nastavno tome, Zakonom o radu zabranjena je izravna ili neizravna diskriminacija osobe koja traži zaposlenje i osobe koja se zaposli, između ostalog na temelju spola, a u odnosu na - uvjete za zapošljavanje, uključujući kriterije i uvjete za izbor kandidata za obavljanje određenog posla, u bilo kojoj grani djelatnosti i na svim razinama profesionalne hijerarhije; napredovanje na poslu; pristup svim vrstama i stupnjevima stručnog osposobljavanja, dokvalifikacije i prekvalifikacije; uvjete zaposlenja i rada i sva prava iz radnog odnosa i u svezi s radnim odnosom, uključujući jednakost plaća, otkaz ugovora o radu, prava članova i djelovanje u udrugama radnika ili poslodavaca ili u bilo kojoj drugoj profesionalnoj organizaciji, uključujući povlastice koje proizlaze iz toga članstva.

Odredbama Zakona o radu provedene su pozitivne mjere u odnosu na zaštitu majčinstva i prava oba roditelja vezano uz odgoj i njegu djece. Ovim odredbama propisuju se: poslovi na kojima ne smije raditi žena, zabrana nejednakog postupanja prema trudnicama, premještaj trudnice, odnosno žene koja doji dijete, odredbe o porodnom dopustu, skraćenom radnom vremenu roditelja, stanci za dojenje djeteta, pravima koja može koristiti djetetov otac, o mirovanju radnog odnosa do dvije godine djetetovog života, o naknadi plaće za vrijeme porodnog dopusta i rada u skraćenom radnom vremenu, o pravima roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju te o pravima posvojitelja, odnosno osobe koja skrbi o djetetu. Mjere koje se odnose na posebnu zaštitu i pomoć određenim kategorijama radnika, a posebice trudnica i žena koje koriste neko od prava iz zaštite majčinstva, smatrat će se izuzecima od zabrane diskriminacije. Također je bitno istaći da se u sporovima za naknadu štete zbog diskriminacije teret dokazivanja prebacuje na poslodavca.

Nadalje, načelo jednakosti plaća za jednak rad muškaraca i žena zajamčeno je Ustavom, Zakonom o radu i Zakonom o ravnopravnosti spolova, koji obvezuju poslodavce da su dužni isplatiti jednake plaće ženama i muškarcima za jednak rad i rad jednake vrijednosti.

Zakon o radu (članak 82. stavci 2. i 3.) definira jednakost rada i rada jednake vrijednosti koje obavljaju osobe različitog spola na slijedeći način - da osobe obavljaju isti posao u istim ili sličnim uvjetima ili bi mogle jedna drugu mijenjati u odnosu na posao; da je posao kojeg obavljaju slične naravi, a razlike obavljenog posla i uvjeta pod kojim se obavljaju nemaju značaj u odnosu na narav posla u cjelini ili se pojavljuju tako rijetko da ne utječu na narav posla u cjelini i da se uzmu u obzir kriteriji kao što su stručna sprema, vještine, je li rad fizički ili nije te odgovornosti i uvjeti pod kojima se rad obavlja.

3. 13. 5. 2. Institucionalni okvir

Zakonom o ravnopravnosti spolova predviđeno je osnivanje Ureda Vlade Republike Hrvatske za ravnopravnost spolova te pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, a u državnim tijelima uveden je institut koordinatora/ice za ravnopravnost spolova. Odlukom Sabora od 1. listopada 2003. imenovana je i prva pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

3. 13. 5. 3. Opis aktivnosti:

Ravnopravan tretman žena i muškaraca na tržištu rada ovisi i o osiguranju dovoljnog broja ustanova i službi za brigu o djeci ili starijim članovima obitelji o kojima skrbe radnice i radnici. Kako danas prevladava stajalište da je zapošljavanje i žena i muškaraca koji žive zajedno u obitelji najbolje rješenje za tu obitelj i njeno blagostanje, država se treba pobrinuti za provedbu mjera kojima bi im se osiguralo usklađenje radnih i obiteljskih obveza ponajprije razvojem servisa. Ovaj će se problem pokušati riješiti provođenjem mjera zacrtanih Nacionalnom obiteljskom politikom iz 2002. godine koja predviđa niz mjera usmjerenih na poboljšanje položaja žena, primjerice - afirmacija zapošljavanja žena putem profesionalne orijentacije, obrazovanja, poticanja ženskog poduzetništva, osposobljavanja za deficitarna zanimanja te programa za skupine žena koje se teže zapošljavaju, pravno uređivanje rada kod kuće i fleksibilizacija rada (regulirano izmjenama i dopunama Zakona o radu), provođenje mjera sustavne zaštite žena, sustavno provođenje preventivnih akcija s ciljem očuvanja i poboljšanja zdravlja ženske djece, proširenje i fleksibilizacija postojećeg instituta roditeljskog prava, afirmiranje instituta oćinskog dopusta (izmjenama i dopunama Zakona o radu predviđeno je produljenje trajanja porodnog dopusta majki za dva mjeseca ako otac djeteta koristi najmanje 3 mjeseca roditeljskog dopusta); osiguranje osnovnog mirovinskog i zdravstvenog osiguranja temeljem svih oblika rada i tijekom trajanja porodnih, roditeljskih i oćinskih dopusta.

3.13.6. Zapošljavanje

3. 13. 6. 1. Pravni okvir

Tijekom 2003. godine stupio je na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (NN 114/03).

3. 13. 6. 2. Institucionalni okvir:

Postojećem Fondu za razvoj i zapošljavanje, osnovanom Zakonom o fondu za razvoj i zapošljavanje (NN 107/01) proširen je djelokrug rada na sve poslove jamstvene institucije za osiguranje potraživanja radnika u slučaju stećaja poslodavca, a temeljem odredaba novog Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stećaja poslodavca (NN 114/03).

3. 13. 6. 3. Opis aktivnosti:

Vlada Republike Hrvatske je na prijedlog Ministarstva rada i socijalne skrbi i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u siječnju 2002. godine prihvatila Program poticanja zapošljavanja (NN 21/02) i zadužila Hrvatski zavod za zapošljavanje za operativnu provedbu. Program poticanja zapošljavanja provodi se od 01. ožujka 2002. godine, a od 01. siječnja 2003. do 31. kolovoza zaposleno je 16.750 osoba.

U sklopu Programa A «S faksa na posao» kojem je cilj poticati kraće i kvalitetnije studiranje te poticanje povratka u mjesto prebivališta, sufinancira se zapošljavanje mladih osoba visoke stručne spreme do 27 godina starosti bez radnog iskustva, kroz programe pripravničkog stažiranja, u razdoblju od 01. siječnja do 31. kolovoza 2003. godine zaposleno je 1.096 osoba.

U sklopu Programa B «Iz učionice u radionicu» s ciljem osposobljavanja osoba KV zanimanja u praktičnom i teoretskom dijelu znanja s posebnim naglaskom na sposobnost praćenja novih tehnologija u zanimanju i usavršavanje u struci sufinancira se zapošljavanje osoba srednje stručne spreme bez radnog iskustva, od 01. siječnja do 31. kolovoza 2003. godine zaposleno je 265 osoba.

U sklopu Programa C «Učenjem do posla» sufinancira se zapošljavanje mladih osoba bez radnog iskustva kroz programe pripravničkog stažiranja, uz stručno vođenje i nadzor nadležnog mentora u prvoj godini rada (C1.) Dužina sufinanciranja određena je trajanjem pripravničkog staža, a najduže 24 mjeseca. Za nezaposlene osobe s radnim iskustvom sufinancira se zapošljavanje kroz programe obrazovnih aktivnosti uvođenja u posao, prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručnog osposobljavanja (C2.) U razdoblju od 01. siječnja do 31. kolovoza 2003. godine zaposleno je 12.011 osoba.

U sklopu Programa D «Iskustvom do profita» kojim se sufinancira zapošljavanje nezaposlenih ženskih osoba iznad 45 godina starosti te muških osoba iznad 50 godina starosti, bez obzira na stručnu spremu. U razdoblju od 01. siječnja do 31. kolovoza 2003. godine zaposleno je 1.278 osoba.

U sklopu Programa E «Šansa i za nas» stimulira se zapošljavanje osoba s invaliditetom kombinacijom sufinanciranja obrazovanja i zapošljavanja, a dužina sufinanciranja je 12 mjeseci. U razdoblju od 01. siječnja do 31. kolovoza 2003. godine zaposleno je 68 osoba.

U sklopu Programa F «Posao za branitelje» sufinancira se zapošljavanje hrvatskih branitelja, te ima za cilj omogućavanje zapošljavanja branitelja koji su zbog učešća u domovinskom ratu i stečajeva u razdoblju 1990. – 1992. izgubili radno mjesto, te prekinuli redovito obrazovanje i nisu bili u mogućnosti steći potrebna znanja i vještine i postati konkurentni na tržištu rada. U razdoblju od 01. siječnja do 31. kolovoza 2003. godine zaposleno je 2.032 osoba.

Hrvatski zavod za zapošljavanje je u 2003. godini započeo s izradom Nacionalnog akcijskog plana zapošljavanja (NAPZ), koristeći smjernice Europske strategije zapošljavanja kao podlogu za razvoj Plana. Trenutno je dovršena prva faza u izradi NAPZ koja uključuje identifikaciju postojećih i planiranih politika, programa i instrumenata (mjera) u odnosu na svaku od smjernica Europske strategije zapošljavanja, procjena podudarnosti između trenutnih mjera koje postoje u RH i smjernica EU. U idućoj fazi biti će izrađeni uravnoteženi prijedlozi za rješavanje problema u odnosu na pitanja identificirana unutar svake smjernice. U prvi nacrt NAPZ će biti uključene sve teme koje su pokrivena Europskom strategijom zapošljavanja, a bit će predložene i konkretne mjere za poboljšanje stanja na tržištu rada.

3.13.7. Socijalna sigurnost, umirovljenici, osobe s invaliditetom

3. 13. 7. 1. Pravni okvir

Na području socijalne sigurnosti, u cilju deinstitucionalizacije izmijenjen je i dopunjen Zakon o socijalnoj skrbi (NN 103/03), a posebnim Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 143/02) stvoreni su preduvjeti za posebnu brigu i zaštitu osoba s invaliditetom.

3. 13. 7. 2. Institucionalni okvir

U sklopu reforme sustava socijalne skrbi, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi, djelatnost unaprjeđivanja, razvoja, istraživanja, praćenja, stručnog nadzora i financiranja sustava socijalne skrbi, kao i zaštita djece, braka, obitelji i osoba pod skrbištvom u nadležnosti je Hrvatskog zavoda za socijalni rad, koji se osniva ovim Zakonom kao javna ustanova socijalne skrbi.

Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom osnovan je Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, kao javna ustanova za provedbu politike razvitka i unaprjeđivanja profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom, kao i sufinanciranja ili financiranja ustanova za profesionalnu rehabilitaciju, zaštitnih radionica i radnih centara, u cilju održavanja i povećanja zaposlenosti osoba s invaliditetom.

3. 13. 7. 3. Opis aktivnosti

U 2003. godini Vlada Republike Hrvatske donijela je «Strategiju razvitka Republike Hrvatske: Hrvatska u 21. stoljeću - Strategija razvitka mirovinskog sustava i sustava socijalne skrbi», kojom se postavlja ukupni razvojni okvir za unapređenje ovih sustava. Općenito govoreći, cilj je uspostava novog, racionalnijeg i djelotvornijeg sustava socijalne skrbi usmjerenog prema socijalno najugroženijim građanima, odnosno socijalno osjetljivim skupinama. U tom je dokumentu opisan dosadašnji razvoj sustava socijalne skrbi, pri čemu valja istaknuti da su utvrđene slabosti sustava poslužile kao polazišne osnove za definiranje pravaca reforme. Tako bi se u sklopu dugoročnih ciljeva reforme zapravo moglo govoriti o dvije kategorije mjera: podizanje razine učinkovitosti i modernizacija i demokratizacija sustava.

U sklopu projekta «Reforma sustava socijalne skrbi», u suradnji sa Svjetskom bankom, u lipnju 2003. godine izrađeno je konačno izvješće s prijedlozima i preporukama za provođenje reforme sustava socijalne skrbi. Prijedlozi obuhvaćaju područje fiskalne decentralizacije, bolju usmjerenost socijalnih davanja i kvalitetnije socijalne servise, diseminaciju podataka o pravima iz sustava socijalne skrbi, deinstitucionalizaciju, administrativno jačanje i jačanje suradnje s nevladinim organizacijama, te poboljšanje metodologije za praćenje siromaštva.

Program borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti Vlada Republike Hrvatske donijela je u 2002. godini. Prevencija i ublažavanje siromaštva zahtijevaju usklađeno djelovanje subjekata iz svih bitnih područja društvenog života. S tim u vezi prijedlozi mjera dati su po pojedinim područjima od značenja za ublažavanje i reduciranje siromaštva i socijalne isključenosti. Riječ je o području zapošljavanja, plaća i radnog zakonodavstva, zdravstva, obrazovanja, socijalnog stanovanja, obiteljske politike, području od posebnog interesa i skrbi o izbjeglicama i povratnicima, socijalne pomoći i skrbi, te civilnom društvu. Mjere su konkretne, s jasno navedenim nositeljima provedbe, te rokovima izvršenja. Provedba mjera je u tijeku, a za ostvarenje ciljeva navedenih u Programu nužna je određena promjena u legislativi, kao i osiguranje potrebnih financijskih sredstava. Praćenje provedbe mjera jedanput u tri mjeseca obavlja tripartitno povjerenstvo, koje je imenovala Vlada Republike

Hrvatske u 2003. godini, a sastavljeno je od predstavnika sudionika Sporazuma «Partnerstvo za razvoj». Povjerenstvo najmanje jedanput godišnje izvještava Vladu Republike Hrvatske o rezultatima provedbe Programa, te predlaže moguće izmjene i dopune.

Ravnajući se prema ciljevima započete reforme, u skladu sa standardima Europske unije, donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi 26. lipnja 2003. godine. Relativno često mijenjanje ovog propisa rezultat je nastojanja da se raspoloživim sredstvima zadovolje sve složenije i brojnije potrebe korisnika, te da se sustav socijalne skrbi uskladi s ukupnim započetim reformama i promjenama u području socijalne politike. Svrha je ovih izmjena osnivanje nove ustanove socijalne skrbi s javnim ovlastima - Hrvatskog zavoda za socijalni rad - radi odvajanja stručnih poslova od upravnih, poboljšanje rješenja važećeg zakona čija je primjena pokazala određene nejasnoće i nedostatke, te poboljšanje položaja osoba s invaliditetom kao socijalno osjetljive skupine. U tijeku je postupak ustrojavanja Zavoda.

U skladu s prijedlozima i preporukama iz dokumenta «Reforma sustava socijalne skrbi», koji će biti upućen Vladi Republike Hrvatske, tijekom 2004. godine pripremat će se i izraditi nacrti novih propisa iz ovog područja, pri čemu će se sustav socijalne skrbi usklađivati s kriterijima i standardima važećim u zemljama Europske unije. Kao jedan od značajnijih rezultata očekuje se utvrđivanje nacionalne linije siromaštva, kao parametra s pomoću kojeg će se moći kvalitetnije planirati i provoditi socijalni programi s ciljem suzbijanja siromaštva, kao što će se sustavno pratiti provedba mjera utvrđenih Programom borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti.

U sustavu mirovinskog osiguranja u tijeku je provedba reforme prvog stupa mirovinskog sustava, koja je započela 1999. godine, a završit će do kraja 2010. godine, a koja je obuhvatila obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti, koje se financira primjenom načela tekućeg financiranja, a mirovine se određuju prema načelu određenih davanja. Od 2002. godine počela je provedba drugog (obveznog) i trećeg (dobrovoljnog) stupa mirovinskog osiguranja, koji se financiraju primjenom načela kapitalne štednje, a mirovine određuju primjenom načela određenih doprinosa, kao mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje. Od 2003. godine u skladu s reformom javnog sektora u Republici Hrvatskoj, a temeljem Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja (NN 147/02), Porezna uprava Ministarstva financija provodi prikupljanje doprinosa za zdravstveno i mirovinsko osiguranje (sva tri stupa), osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti i za slučaj nezaposlenosti, čime je objedinjeno financiranje svih grana socijalnog osiguranja u Republici Hrvatskoj.

Glavni ciljevi provedenih reformi su :

- prilagođavanje demografskim promjenama, uspostavljanje financijske ravnoteže i konsolidacija sustava mirovinskog osiguranja,
- usporavanje rasta broja novih korisnika starosnih i invalidskih mirovina,
- stavljanje mirovinskog sustava u funkciju gospodarskog razvoja ulaganjem i kapitaliziranjem doprinosa osiguranika te odgoda potrošnje u mirovinskom osiguranju i
- djelovanje na pojedince da tijekom radnog vijeka brinu o svojoj budućnosti u mirovini.

Sukladno projektu Vlade Republike Hrvatske izradom strategije «Hrvatska u 21. stoljeću», koji sadrži i pod projekt « Mirovinski sustav i socijalna skrb», pretpostavlja se da će se do 2040. godine primjenjivati uspostavljeni trodijelni mirovinski sustav i sada važeća zakonska regulativa, a da će se pozitivna gospodarska kretanja odraziti na povećanje broja zaposlenih odnosno broja aktivnih osiguranika. Također se očekuje da će zaposleni, sukladno stabilnijoj gospodarskoj situaciji, sve duže zadržavati status aktivnog osiguranika odnosno sve će manji biti broj prijevremenih umirovljenja iz ekonomskih razloga.

Nadalje, člankom 7. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 143/02), propisano je da o pravu na profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom odlučuje Hrvatski zavod za zapošljavanje odnosno nadležni regionalni ured. Profesionalna rehabilitacija podrazumijeva niz mjera i aktivnosti: utvrđivanje preostale radne sposobnosti, profesionalno informiranje, savjetovanje i procjenu profesionalnih mogućnosti, analizu tržišta rada, mogućnost zapošljavanja i uključivanja u rad, procjenu mogućnosti izvođenja razvoja i usavršavanja programa profesionalnog osposobljavanja, radno osposobljavanje, dokvalifikaciju i niz drugih mjera, što dakako podrazumijeva kvalitetan interinstitucionalni pristup.

Prema navedenom Zakonu, Hrvatski zavod za zapošljavanje ima obvezu vođenja očevidnika o zaposlenim osobama s invaliditetom što otvara mogućnost stvaranja velike baze podataka osoba s invaliditetom, a što je neophodan preduvjet za efikasno praćenje i pružanje različitih oblika podrške osobama s invaliditetom pri zapošljavanju i zadržavanju zaposlenja. U okviru Odjela za profesionalno usmjeravanje, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, od 01. 07. 2003. godine djeluje Odsjek za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Obzirom na postojeću problematiku, radi se na izradi programa rada s nezaposlenim osobama s invaliditetom, s ciljem efikasnijeg potpomognutog zapošljavanja, a paralelno se provodi i dodatna edukacija djelatnika Hrvatskog zavoda za zapošljavanje koji bi novi program rada provodili.

Prema statističkim pokazateljima, u 2002. godini udio nezaposlenih osoba s invaliditetom u ukupnoj populaciji nezaposlenih osoba iznosio je 2,2%. Nezaposlene osobe s invaliditetom nalaze se u teškom položaju sa aspekta zapošljavanja na otvorenom tržištu rada obzirom na sljedeće pokazatelje: stupanj školske spreme, duljina boravka u evidenciji HZZ-a, dosadašnje radno iskustvo, objektivna ograničenja radnih kapaciteta i naročito velika konkurencija nezaposlenih osoba na tržištu rada.

Hrvatski zavod za zapošljavanje od 01. ožujka 2002. godine provodi Vladin Program poticanja zapošljavanja koji podrazumijeva različite potprograme sufinanciranja zapošljavanja različitih kategorija nezaposlenih osoba. Jedan od potprograma («Šansa i za nas», E1 i E2) odnosi se na sufinanciranje poslodavaca pri zapošljavanju osoba s invaliditetom i ostalim faktorima otežane zapošljivosti.

Po svojoj primjeni program je specifičan budući da zahtijeva višestapni pristup zapošljavanju osoba s invaliditetom koji kreće od senzibilizacije relevantnih aktera zapošljavanja, preko precizne analize radnih mjesta, općih i specifičnih uvjeta rada, osiguravanja mentora – osobe za uvođenje u posao odnosno prilagodbe kandidata i prilagodbe radnog mjesta, pa sve do praćenja uspješnosti zaposlene osobe kroz njenu efikasnost na radnom mjestu, ali i prihvaćenost u radnoj sredini, a time i osjećaj zadovoljstva i uključenosti u rad, odnosno u društvo uopće.

U razdoblju od 01. ožujka 2002. godine do 31. kolovoza 2003. godine, kroz sufinanciranje zapošljavanja zaposleno je 118 osoba s invaliditetom i ostalim faktorima otežane zapošljivosti. Primjenom novog Zakona i novog pristupa zapošljavanju ove kategorije nezaposlenih, u narednom razdoblju očekuju se značajniji pomaci u zapošljavanju osoba s invaliditetom i faktorima otežane zapošljivosti.

3.13.8. Javno zdravstvo

3. 13. 8. 1. Pravni okvir

U Republici Hrvatskoj, dana 06. kolovoza 2003. stupio je na snagu novi Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 121/03). Prema odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti poslove iz područja javnog zdravstva obavlja Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Javnozdravstvena djelatnost obuhvaća: epidemiologiju karantenskih i drugih zaraznih bolesti, mikrobiologiju, epidemiologiju kroničnih masovnih bolesti, imunizaciju, sanitaciju, socijalnu medicinu i zdravstvenu statistiku, zdravstveno prosvjećivanje s promicanjem zdravlja i prevencije bolesti, zdravstvenu ekologiju, školsku medicinu, prevenciju ovisnosti i toksikologiju. U 2004. godine planira se donošenje Zakona o promicanju zdravlja i prevenciji bolesti, kojim će se predvidjeti financiranje javno zdravstvenih aktivnosti izdvajanjem dijela poreza na duhan.

3. 13. 8. 2. Institucionalni okvir

Novim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti propisano je osnivanje zdravstvene ustanove za zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja pod nazivom Hrvatski zavod za mentalno zdravlje, a koja je upravo u postupku osnivanja.

Tijekom 2003. godine došlo je do institucionalnih promjena nad Centrima za prevenciju ovisnosti i izvanbolničkog liječenja. Centri su do sada osnovani u 14 županija i funkcionirali su kao zaseban sustav, financirani iz županijskih proračuna. Prema novom Zakonu o zdravstvenoj zaštiti od 1. siječnja 2004. godine postaju podružnice županijskih zavoda za javno zdravstvo.

3. 13. 8. 3. Opis aktivnosti

U 2004. godini planira se daljnje redovito provođenje javno zdravstvenih akcija usmjerenih na borbu protiv pušenja, borbu protiv AIDS-a, te intenziviranje akcija na osvješćivanju građana o načinima prenošenja virusa HIV-a.

Temeljem Nacionalne strategije za sprječavanje i suzbijanje zlouporabe psihoaktivnih droga izrađuju se i provode opći i posebni programi, koji u suradnji s resornim ministarstvima obuhvaćaju aktivnosti na različitim područjima: prosvjete, zdravstva, pravosuđa, unutarnjih poslova, prometa i veza. U sustav prevencije ovisnosti i dalje će biti uključeni prosvjetni i zdravstveni djelatnici u školskim preventivnim programima te sustav savjetovališta u službama školske medicine županijskih zavoda za javno zdravstvo.

U Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo vodi se od 1978. godine Registar o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih droga. Podaci se prikupljaju i analiziraju prema metodologiji Vijeća Europe (Pompidou grupe za epidemiologiju psihoaktivnih droga) i godišnje objavljuju u posebnoj publikaciji.

3.13.9. Zdravlje i zaštita na radu

3. 13. 9. 1. Pravni okvir:

Tijekom 2003. godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu (NN 114/03), kojim su odredbe Zakona o zaštiti na radu u potpunosti usklađene s odredbama Okvirne Direktive 89/391/EEZ o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika pri radu.

Tijekom 2003. godine također su doneseni i slijedeći podzakonski propisi :

1. Pravilnik o zaštiti na radu pri radu sa zaslonima (usklađivanje s odredbama Direktive 90/270/EEZ)
2. Pravilnik o zaštiti na radu za osobna zaštitna sredstva (usklađivanje s odredbama Direktive 89/656/EEZ o minimalnim zahtjevima za sigurnost i zdravlje pri uporabi osobne zaštitne opreme)
3. Pravilnik o zaštiti na radu pri radu s karcinogenim tvarima (usklađivanje s odredbama Direktive 90/394/EEZ)

Tijekom 2004. planira se donošenje slijedećih pravilnika :

1. Pravilnik o sigurnosnim znakovima (usklađivanje s odredbama Direktive 92/58/EEZ o minimalnim zahtjevima za znakove)
2. Pravilnik o zaštiti na radu za građevine namijenjene za rad (usklađivanje s odredbama Direktive 89/654/EEZ o minimalnim zahtjevima za sigurnost i zdravlje na radnom mjestu)
3. Pravilnik o zaštiti na radu pri ručnom prenošenju tereta (usklađivanje s odredbama Direktive 90/269/EEZ o minimalnim zahtjevima za sigurnost i zdravlje pri ručnom rukovanju teretima, pri kojem postoji mogućnost oštećenja kralježnice)

3. 13. 9. 2. Institucionalni okvir

Tijekom 2003. godine nije došlo do osnivanja nikakve nove institucije iz područja zaštite na radu.

3. 13. 9. 3. Opis aktivnosti

Od aktivnosti u 2003. na području zaštite na radu, izrađena je Analiza učinaka primjene zakonodavstva EU u području zdravlja i sigurnosti, kojom su bile obuhvaćene slijedeće direktive EU:

- Direktiva 83/477/EEZ o zaštiti radnika pred rizicima zbog izloženosti azbestu pri radu
- Direktiva 78/610/EEZ o zaštiti zdravlja radnika pred rizicima zbog izloženosti vinilklorid monomeru
- Direktiva 90/394/EEZ o zaštiti radnika pred rizicima zbog izloženosti karcinogenim tvarima pri radu
- Direktiva 89/655/EEZ o minimalnim zahtjevima za sigurnost i zdravlje pri uporabi radne opreme
- Direktiva 90/270/EEZ o minimalnim zahtjevima za sigurnost i zdravlje pri radu sa zaslonima.

Analiza učinaka je rađena na primjeru trgovačkog društva «Salonit Vranjic» u suradnji s Ministarstvom za europske integracije. Ovakva vrsta analize za sada je jedna od prvih iz navedenog područja te će način njene izrade poslužiti i kao primjer za buduće vrste analiza koje će biti potrebno izraditi u području zaštite na radu do punopravnog stupanja u članstvo EU.

Plan provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

Redni broj	Mjera	Rok provedbe	Nositelji
297.	- izraditi projekt za osnivanje regionalnih fondova za zapošljavanje radi traženja tehničke pomoći (čl. 91. st. 1.)	12/2004	MRSS MEI